

**PSYCHOTERAPEUTICKÉ TECHNIKY I
PST412**

PREZENČNÍ STUDIUM

Fakulta sociálních studií MU
2011

PSYCHOTERAPEUTICKÉ TECHNIKY I

Základní charakteristika:

Kurz navazuje a prohlubuje poznatky povinných předmětů, které se věnují psychoterapii a poradenství. Cílem je studenty teoreticky a prakticky seznámit s vybranými technikami některých psychoterapeutických směrů a přístupů, s jejich využitím při terapeutické práci a se základními terapeutickými dovednostmi. Kurz bude veden formou zážitkových a sebezkušenostních aktivit, které spolu se samostudiem literatury mají být východiskem pro zpracování závěrečné eseje.

Určeno:

Psychoterapeutická studia

Garant programu:

PhDr. Miroslava Štěpánková, Ph.D., katedra psychologie FSS MU, e-mail: stepanko@fss.muni.cz

Vyučující:

PhDr. Roman Hytych, Ph.D., katedra psychologie FSS MU, e-mail: romhyt@gmail.com

Mgr. Zbyšek Mohaupt, e-mail: mohaupt@email.cz

Obsahové a časové rozvržení kurzu

Výuka bude probíhat v učebně 23 v lichá pondělí s výjimkou výuky mgr. Zbyška Mohaupta, jehož blok bude realizován ve čtvrtek 31. března 2011 od 8.00 - 16.00 (dopolední blok ve studiu 5.27, odpolední blok v M117). Začátek výuky 28. února 2011.

Témata:

Okruh 1	PhDr. Roman Hytych, Ph.D. 28.2. a 14.3. Základní struktura procesu nabízení techniky a specifické využití terapeutických technik při odlišných fázích psychoterapeutického procesu. Při ukázkách aplikace terapeutických technik vycházejících z přístupů psychodramatu, satiterapie a existenciální psychoterapie bude kladen důraz na etické aspekty práce. Nabízené techniky se mohou měnit na základě zkušeností studentů: <ol style="list-style-type: none">1. Rozehřívačky a rituály zakončení2. Dělení se ve skupině (vyzkoušení různých možností)3. Představení a seznámení se4. Zachycení aktuální struktury skupiny5. Psychodramatická konkretizace cílů a jejich dosahování6. Kdo Jsem?
Okruh 2	PhDr. Miroslava Štěpánková, Ph.D. 28.3. a 11.4. Práce s terapeutickými technikami v kontextu logoterapie a individuální psychologie. <ol style="list-style-type: none">1. Teoretická východiska a předpoklady2. Techniky logoterapie<ul style="list-style-type: none">• dereflexe jako specifická technika logoterapie• paradoxní intence a její ekvivalenty v rámci jiných terapeutických směrů• modulace postoje, specifika rozhovoru a způsob kladení otázek (sokratovský dialog)3. Práce s metaforou v psychoterapii (příběh jako zdroj terapeutické práce)
Okruh 3	Mgr. Zbyšek Mohaupt 31.3. 8.00 – 16.00 Vybrané techniky použitelné při diagnostice a terapii rodinných systémů zážitkovou formou. Předpokladem k úspěšnému zvládnutí bloku je aktivní zapojení účastníků během výuky, sdílená reflexe vývoje a fungování vlastní rodiny a předchozí zkušenost s procesem skupinové dynamiky. Jednotlivé techniky si účastníci během výuky sami vyzkouší – buď v roli terapeuta, klienta nebo aktéra. Hlavní cíle: seznámení s technikami diagnostiky a terapie rodinných systémů, osobní zážitek v roli klienta i terapeuta, rozšíření repertoáru využitelných nástrojů psychoterapie.

	<p>Tématická struktura bloků:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rodinná mapa. Kresba bytu. 2. Rodinné sousoší (statické). Modelování z kamenů. 3. Rodinné sousoší (dynamické). Začarovaná rodina. Společná kresba rodiny. 4. Ostrov rodiny. <p>Pomůcky účastníků: Volné papíry, obyčejné tužky, pastelky.</p>
--	---

Požadavky na ukončení kurzu

Ukončení kurzu:

Kurz je ukončen kolokviem.

Podmínky ukončení kurzu:

- **účast** na seminářích (absence max 4h), předpokládá se aktivní zapojení studentů při výuce
- **závěrečná seminární práce – eseje** (viz níže pokyny pro psaní závěrečné eseje)

Pokyny pro vypracování eseje:

Rozsah: 12 – 13 000 znaků

Termín odevzdání: **9.5.2011**

Způsob odevzdání: Odevzdávána předmětu

Výběr tématu: Studenti potvrzují výběr tématického okruhu přihlášením k práci v IS (aplikace seminární skupiny) do **4. dubna 2011:**

okruh 1 (vyučující Roman Hytych)

okruh 2 (vyučující Miroslava Štěpánková)

okruh 3 (vyučující Zbyšek Mohaupt)

Obsah:

Práce se věnuje podrobněji jedné technice nebo bloku zaměřenému na jedno téma.

Esej musí obsahovat:

- teoretické zakotvení techniky – co na semináři nezaznělo a doplňuje praxi (další relevantní techniky, kontext jejich použití, kontraindikace atd.)
- sebereflexe zážitku práce s technikou (pocity, zisky, osobní významy a interpretace...) reflexe techniky pro budoucí terapeutickou práci (co bych mohl použít, proč a k čemu, co mi nevyhovuje, proč a v čem):
 - a. uveďte příklad, kdy byste techniku použili (např. individuální t., skupinová t., fáze terapeutického procesu, kdy byste techniku nepoužili?),
 - b. pro kterou cílovou skupinu je vhodná, není vhodná,
 - c. vymyslete modifikaci dané techniky a uveďte příklad,
 - d. jaká jsou rizika techniky, jaké jsou její možnosti a jaké jsou její limity?

Reflektovat lze též:

 - e. práci lektora-terapeuta v semináři (co jsem se od něj učil, naučil, co mne rušilo)
 - f. celkové vyznění semináře v kontextu psychoterapeutické výuky (zasazení mezi ostatní předměty, na co navazuje, co umožňuje dál ve studiu atd.)

Formální požadavky:

Nutností je důsledné odkazování se na zdroje dle citačních standardů APA a dodržování **zásad psaní odborného textu**. Seminární práce má propojovat odborný text s vlastní reflexí. Citujte **nejméně na třech odborných zdrojích** z nabídnuté literatury (i jiné). Jako odborný zdroj nebude uznávána základní učebnice (např. Základy psychoterapie).

Kritéria pro hodnocení eseje:

- způsob zpracování tématu – převaha vlastních úvah, názorů, vhledů a interpretací, propojení s odbornými texty

- propracovanost, strukturovanost, zřetelná myšlenková linie či koncepce
- obsahová hutnost a hloubka (*hloubka je samozřejmě nepřímě úměrná šíři záběru – také práce se širokým záběrem a menší propracovaností jednotlivých podtémat může být výborná; doporučujeme ale raději podrobně a v souvislostech rozpracovat vybrané dílčí téma*)
- dodržení rozsahu a tématu
formální úroveň (citace, zdroje)

Upozornění:

Písemné práce studenti vypracovávají samostatně s použitím relevantní literatury. Dbejte na dodržování citačních pravidel, v případě, že citujete jiné autory. Práce jiných autorů vydávané za vlastní jsou považovány za plagiát. Takový počin je automaticky považován za nesplnění zadaného úkolu, porušení studijních povinností s následkem disciplinárního řízení.

Oprava textu:

Pokud bude studentovi text vrácen k přepracování, je nezbytné, aby text přepracoval s ohledem na přímo zmíněné komentáře. Ve slovním hodnocení lze obvykle postihnout jen některé (obvykle ty nejvýraznější) nedostatky či kvality práce, předpokládá se proto, že studující je schopen si tyto komentáře „generalizovat“ a propojit je s požadavky uvedenými v sylabu. Přepracované práce odevzdejte nejpozději týden po obdržení komentáře lektora/lektorky stejným způsobem jako první práci.

Literatura:

Literatura k okruhu 1:

- Kratochvíl, S. (2001): Skupinová psychoterapie v praxi. Praha: Galén (78-91, 109-142)
- J. L. Moreno. Psychodrama a sociodrama; překlad kapitoly z knihy *Who Shall Survive? – Foundations of Sociometry, Group Psychotherapy, and Sociodrama* (1993), ASGPP, McLean, VA, s. 53 – 61, přeloženo M. Němcovou 1996.
- Rieger, Z. (1999): *Lod' skupiny*, Hradec Králové: Konfrontace (57-60, 152-184)
- Rogers, C. R. (1961). A Process Conception of Psychotherapy. (pp. 125-159) In *On Becoming a Person: A therapist's view of Psychotherapy*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Yalom, I.D. (1999): *Teorie a praxe skupinové psychoterapie*, Hradec Králové: Konfrontace (162-214, 526-534)
- Yalom, I. D. (2006). *Existenciální psychoterapie*. Praha: Portál.

Literatura k okruhu 2:

- Frankl, V.E.(1973). *Psychotherapy and Existentialism*. Aylesbury:Penguin. Pelican Books.
- Frankl, V.E.(1994). *Vůle ke smyslu*. Brno: Cesta.
- Frankl, V.E.(1996). *Lékařská péče o duši*. Brno: Cesta.
- Frankl, V.E.(1996). *...A přesto říci životu ano*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství.
- Frankl, V.E.(1999). *Teorie a terapie neuróz*. Praha: Grada.
- Lukasová, E. (1998). *I tvoje utrpení má smysl*. Brno: cesta.

Literatura k okruhu 3:

- Chvála, V., Trapková, L. (2005). *Rodinná terapie psychosomatických poruch*. Praha: Portál.
- Knop, J. (1992). *Kresba bytu*. Konfrontace, časopis pro psychoterapii, 9, s. 11-16.
- Rieger, Z., Vyháňková, H. (2001). *Ostrov rodiny*. Hradec Králové: Konfrontace.
- Schlippe, A., Schweitzer, J. (2006). *Systemická terapie a poradenství*. Brno: Cesta.
- Svoboda, M.(Ed.), Krejčířová, D., Vágnerová, M. (2001). *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Portál. (kapitole 14: Rodinná diagnostika.)
- Weber, R. (2007). *Páry v psychoterapii: Na prožitek orientované metody a cvičení*. Praha: Portál.
- Svoboda, M.(ed.), Krejčířová, D., Vágnerová, M. (2001). *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Portál, kap. 14: Rodinná diagnostika.